

Autostrada din sud

Gli automobilisti accaldati sembrano non avere storia... Come realtà un ingorgo automobilistico impressiona ma non ci dice gran che.¹

Arrigo Benedetti, *L'Espresso*, Roma, 21.06.1964

La început, fata din automobilul Dauphine insistase să țină socoteala timpului, deși inginerului din Peugeot 404 îi era deja totuna. Fiecare putea să-și privească ceasul, dar era ca și cum timpul acela, țintuit la încheietura mâinii drepte sau bip-bipul radioului ar fi măsurat altceva, timpul celor ce nu făcuseră greșeala de a se întoarce la Paris pe autostrada din sud într-o duminică după-amiază. Abia ieșiți din Fontainebleau, au fost nevoiți să încetinească, să se oprească în șase șiruri pe fiecare parte (se știe deja că duminica autostrada este rezervată în întregime celor care se întorc în capitală), să pornească motorul, să înainteze trei metri, să se oprească din nou, să sporovăiască cu cele două călugărițe din automobilul 2HP din dreapta, cu fata din mașina Dauphine din stânga, să-l privească prin oglinda retrovizoare pe bărbatul palid care conduce o Caravelle, să invidieze ironic bunăstarea avicolă a soților din Peugeot 203 (din spatele fetei din Dauphine) care se joacă cu fetița lor, glumesc și mănâncă brânză, ori să suporte din când în când ieșirile exasperate ale celor doi tinerei din Simca aflată

¹ „Automobilistii epuizați nu par să aibă trecut. În realitate, un blocaj de circulație impresionează, dar nu ne spune mare lucru...”, în it. în original (n.t.).

în fața mașinii Peugeot 404, și chiar să coboare din mașină când se opresc și să vadă ce se-ntâmplă, fără a se îndepărta prea mult (căci nu se știe niciodată când vor porni din nou mașinile din față și va trebui să alerge pentru ca cei din spate să nu înceapă războiul claxoanelor și al insultelor), și să ajungă în felul ăsta în dreptul unui Taunus aflat în fața fetei din Dauphine, care stătea numai cu ochii pe ceas, și să schimbe mucalit câteva cuvinte cu cei doi bărbați care călătoresc cu băiețelul blond ce, chiar și-n momentele astea, se distrează teribil cu mașinuța care acum se deplasează pe locurile și pe partea din spate a Taunusului, ori să-ndrăznească chiar să avanseze, pentru că mașinile din față par să nu mai pornească, și să-i privească oarecum cu milă pe soții aceia în vârstă din Citroënul ID ce pare o uriașă cadă violet în care plutesc cei doi bătrâni, el odihnindu-și brațele pe volan cu un aer obosit, dar răbdător; ea mușcând, mai degrabă sârguincios, decât cu poftă, dintr-un măr.

După ce a repetat toate astea de patru ori, inginerul s-a hotărât să nu mai iasă din mașină și să aștepte ca poliția să rezolve cumva blocajul de circulație. Căldura lui august făcea ca staționarea asta în mașini să devină tot mai enervantă. Totul era miros de benzină, țipete scoase de tinerii din Simca, soare reflectat în geamuri și în borduri colorate și mai ales senzația stranie de izolare într-o pădure de mașini de curse. Peugeot 404 al inginerului ocupa cel de-al doilea loc pe banda din dreapta, socotind de acolo de unde începeau să se despartă cele două sensuri și avea deci patru mașini în dreapta și șapte în stânga; de fapt, putea distinge numai cele opt mașini din jurul lui și pe ocupanții acestora, pe care-i studiasse până când obosiseră.

Vorbise cu toți, în afară de băieții din Simca pe care-i găsea antipatici; treptat, discutaseră situația în cele mai mici detalii, și concluzia generală era că până la Corbeil-Essones vor avansa numai câte puțin, dar că între Corbeil și Juvisy ritmul se va accelera de îndată ce elicopterele și motocicliștii vor reuși să străpungă nodul de trafic. Căzura cu toții de acord că se produsese un accident grav în zonă, asta fiind singura explicație pentru incredibila încetineală cu care înaintau. Și mai erau guvernul, căldura, impozitele, drumurile publice, o oprire și apoi încă una, trei metri, altă oprire, cinci metri, o frază sentențioasă ori o înjurătură reținută.

Cele două călugărițe din mașina 2HP ar fi vrut să ajungă la Milly-la-Forêt înainte de ora opt, căci îi aduceau bucătăresei un coș cu zarzavaturi proaspete. Cuplul din Peugeot 203 voia mai ales să nu piardă jocurile televizate de la nouă și jumătate, în timp ce fata din Dauphine îi spusese inginerului că-i era totuna dacă ajungea mai târziu la Paris; se plângea însă din principiu, părându-i-se inuman să supui mii de oameni unui ritm de caravană de cămile. În aceste ultime ore (trebuie să fi fost aproape ora cinci, însă căldura devenise insuportabilă) avansaseră vreo cincizeci de metri după socoteala inginerului, deși unul dintre bărbații din Taunus, care se apropiase să converseze ținându-l de mână pe puștiul cu mașinuța, indică ironic coroana unui platan solitar și fata din Dauphine își aminti că platanul (dacă nu cumva era un castan) se aflase mult timp în dreptul mașinii ei, așa încât nu mai avea niciun rost să te uiți la ceasul de mână, doar pentru a te pierde în calcule inutile. Seara nu mai venea și soarele reflectat pe șosea și pe caroserii transforma ameteala în greață. Ochelarii fumurii, batistele cu

apă de colonie pe cap, mijloacele de protecție improvizate împotriva soarelui puternic ori a fumului scos de țevile de eșapament la fiecare înaintare, se organizau și se perfecționau, erau obiect de comentariu și mijloc de comunicare. Inginerul mai coborî o dată să-și dezmoștească picioarele, schimbă câteva cuvinte cu perechea de țărani din automobilul Ariane, aflat în fața mașinii 2HP a călugărițelor. În spatele ei era un Volkswagen cu un soldat și o fată. Păreau proaspăt căsătoriți. Al treilea șir din exterior nu-l mai interesa, căci asta însemna să se îndepărteze primejdios de mult de 404; vedea culori, forme, Mercedes Benz, ID, 4R, Lancia, Skoda, Morris Minor, toată gama. La stânga, pe banda opusă, se aflau alte mărci de mașini: Renault, Anglia, Peugeot, Porsche, Volvo; atât era de monoton totul, încât în cele din urmă, după ce sporovăi cu cei doi bărbați din Taunus și încercă fără succes să schimbe câteva impresii cu solitarul șofer din Caravelle, își dădu seama că cel mai bun lucru pe care-l putea face era să se-ntoarcă la 404 pentru a discuta din nou despre oră, distanțe și filme cu fata din Dauphine.

Uneori apărea câte un necunoscut, alunecând printre mașinile de pe cealaltă bandă sau din șirurile exterioare din dreapta, aducând câte o veste probabil falsă, repetată de la o mașină la alta de-a lungul kilometrilor fierbinți. Străinul savura succesul repurtat de știrile sale, zgomotul ușilor trântite când pasagerii se grăbeau să comenteze cele întâmplate, după un timp însă se auzea un claxon sau un motor pornit și străinul se îndepărta în fugă, îl vedeai alergând în zigzag printre mașini pentru a ajunge la ai săi și a nu se expune furiei justificate a celorlalți. În timpul după-amiezii

s-a aflat astfel de ciocnirea dintre o Floride și un 2HP în apropiere de Corbeil, cu trei morți și un copil rănit, dubla ciocnire a unui Fiat 1500 cu o furgonetă Renault care turtise un Austin plin cu turiști englezi, răsturnarea unui autocar de Orly înțesat cu pasageri proveniți din avionul de Copenhaga. Inginerul era sigur că totul sau aproape totul era fals, deși probabil se întâmplase ceva grav lângă Corbeil și chiar în apropiere de Paris pentru ca un asemenea blocaj de circulație să fie posibil. Țăranii din Ariane, care aveau o fermă pe lângă Montereau și cunoșteau bine regiunea, povesteau despre o altă duminică în care traficul fusese oprit timp de cinci ore, dar acest răstimp părea neînsemnat acum când soarele, apunând în partea stângă a șoselei, se răsfrângea portocaliu pe fețele tuturor, încingând metalele și întunecând privirile, fără ca umbra măcar a vreunui copac să ajungă în spate, fără ca vreo altă umbră abia întrezărită la distanță să se apropie pentru a putea simți într-adevăr că se deplasează coloana, cât de puțin, deși trebuia să oprești, să pornești din nou motorul, apoi să frânezi brusc și să nu ieși niciodată din viteza întâi, din penibila deziluzie de a fi trecut încă o dată de la prima viteză la punctul mort, frână de picior, frână de mână, stop, și tot așa, așa o dată și încă o dată.

Uneori, plictisit de atâta inerție, inginerul profita de câte o oprire mai lungă și se plimba printre șirurile din stânga, trecând dincolo de Dauphine și ajungând în dreptul unui DKW, al unui alt 2HP, al unui Fiat 600 și oprindu-se lângă un De Soto, spre a schimba câteva impresii cu turistul neli-niștit din Washington, care nu știa aproape deloc franceza, dar care trebuia să ajungă la opt fix în Place de l'Opéra,

neapărat, *you understand, my wife will be awfully anxious, damn it*¹, și se vorbeau de toate, când un bărbat cu alură de comis-voiajor coborî din DKW pentru a le spune că puțin mai înainte venise cineva cu vestea că un Piper Cub se prăbușise în plină autostradă și că erau mai mulți morți. Americanului prea puțin îi păsa de soarta Piper Cub-ului, la fel și inginerului care, auzind un cor de claxoane, se grăbi să se întoarcă la 404, spunându-le în treacăt noutățile celor doi bărbați din Taunus și cuplului din 203. Pregăti o explicație mai detaliată pentru fata din Dauphine, în timp ce mașinile înaintau încet câțiva metri (acum Dauphine rămăsese puțin în urma Peugeotului, iar mai târziu avea să fie invers; de fapt, cele douăsprezece șiruri se deplasau practic în bloc, de parcă un jandarm invizibil, aflat la capătul autostrăzii, ar fi dirijat această avansare simultană, în care nimeni nu putea fi în vreun fel avantajat). Piper Cub, domnișoară, este un mic avion de agrement. Ah! Și proasta inspirație de a se prăbuși în plină autostradă într-o duminică după-amiază. Și lucruri de-astea. Dacă măcar ar fi fost mai puțină zăpușeală în mașinile astea blestемate, dacă pomii ăștia din dreapta ar rămâne odată în urmă, dacă ar cădea odată ultima cifră de la kilometraj în spațiul care-i este destinat, în loc s-atârne, suspendată de codiță, la infinit.

La un moment dat (începea să se întunece, orizontul de capote se transforma în violet), un fluture mare, alb, se așeză pe parbrizul mașinii Dauphine; fata și inginerul îi admirară aripile în scurta, dar perfectă suspendare în odihnă; îl văzură îndepărtându-se cu exasperată nostalgie, zburând

¹ „Înțelegi, nevastă-mea o să fie teribil de îngrijorată, la naiba!” în engl. în original (n.t.).

deasupra Taunusului, deasupra ID-ului violet al bătrânilor, îndreptându-se spre Fiatul 600, invizibil deja din 404, întorcându-se spre Simca, unde o mână iute încercă zadarnic să-l prindă, fâlfâind ușor din aripi deasupra automobilului Ariane al celor doi țărani care păreau că gustă ceva și dispărând apoi undeva în dreapta. La căderea nopții, coloana avansa ceva mai mult, aproape patruzeci de metri; când inginerul privi distrat kilometrajul, jumătate din cifra 6 dispăruse și un presupus 7 începea să se desprindă din partea superioară. Aproape toată lumea asculta radioul, cei din Simca îl dăduseră la maxim, făcând să vibreze caroseria în ritm de twist; călugărițele prefirau mătânii, copilul din Taunus își lipise în somn obrazul de geam, fără ca mașinuța să-i scape din mână. La un moment dat (se întunecase bine), au venit niște străini cu vești noi, contradictorii, ca și celelalte, deja uitate. Nu fusese un Piper Cub, ci un planor, pilotat de fata unui general. Era adevărat că o furgonetă Renault se ciocnise cu un Austin, dar nu în Juvisy, ci chiar la intrarea în Paris; unul dintre străini le explică soților din 203 că pavajul autostrăzii cedase la Igny și cinci mașini se răsturnaseră, ajungând cu roțile din față în crăpătură. Ideea unei catastrofe naturale ajunse până la urechile inginerului, care însă ridică din umeri, fără niciun comentariu. Mai târziu, gândindu-se la aceste prime ore de întuneric când respiraseră ceva mai ușor, își aminti că la un moment dat scosese brațul pe geam și bătuse încet cu degetele în caroseria mașinii Dauphine, ca s-o trezească pe fata ce adormise la volan, fără a-i păsa de un nou avans. Era pesemne miezul nopții când una dintre călugărițe îi oferii timid un sendviș cu șuncă, bănuind că-i era foame. Inginerul îl acceptă din politețe

(în realitate îi era rău) și ceru voie să-l împartă cu fata din Dauphine, care primi, înghițind cu poftă sendvișul și bucățița de ciocolată date de bărbatul din DKW, vecinul ei din stânga. Mulți coborâseră transpirați din mașini, căci trecuseră iarăși ore întregi fără să avanseze; odată isprăvite sticlele de vin, de limonadă ori Cola, aflate la bordul mașinilor, le era din nou sete. Prima care se plânse fu fetița din 203, iar soldatul cu inginerul coborâră din mașini împreună cu tatăl fetiței să caute apă. În fața Simcăi, unde radioul continua să cânte, inginerul descoperi un Beaulieu ocupat de o femeie în vârstă, cu o privire neliniștită. Nu, nu avea apă, dar le putea da niște caramelle pentru fetiță. Soții din ID se consultară o clipă înainte ca femeia să bage mâna în poșetă și să scoată de acolo un suc de fructe. Inginerul mulțumi și vru să știe dacă le era foame și dacă îi putea ajuta în vreun fel; bătrânul dădu din cap în semn că nu, femeia însă părea să consimtă fără cuvinte. Ceva mai târziu, inginerul împreună cu fata din Dauphine cercetară șirurile din stânga, fără a se îndepărta prea mult; reveniră cu câțiva biscuiți pentru bătrâna din ID și ajunseră la timp ca să alerge grăbiți, sub ploaia de claxoane.

În afară de aceste scurte ieșiri nu se putea face mare lucru, așa încât orele începură să se suprapună, devenind în amintire o singură oră; la un moment dat, inginerul se gândi să-și șteargă ziua din agendă, abia stăpânindu-și un hohot de râs. Ceva mai târziu însă, când bărbații din Taunus, călugărițele și fata din Dauphine începură să se contrazică în privința calculelor, înțelese cât de bine le-ar fi prins o socoteală exactă. Posturile locale de radio își întrerupseseră emisiunile și numai pasagerul din DKW avea un

aparat cu unde scurte, care se încăpățâna să transmită știri de la bursă. Pe la trei noaptea căzură cu toții de acord să se odihnească și până-n zori coloana să nu se mai miște. Băieții din Simca scoaseră niște saltele și se întinseră pe ele lângă mașină; inginerul coborî spătarele scaunelor din față ale Peugeotului 404 și oferi cușetele călugărițelor, care îl refuzară; până să adoarmă, inginerul se gândi o clipă la fata din Dauphine, care rămăsese nemișcată la volan, și-i propuse, așa, ca din întâmplare, să facă schimb de mașini până-n zori; ea refuză, motivând că putea dormi foarte bine în orice poziție. Un timp, îl auzi pe copilul din Taunus plângând, cum fusese culcat pe locurile din spate, unde pesemne îi era prea cald. Călugărițele încă se mai rugau, când inginerul se întinse în cușetă și ațipi; somnul îi fu însă ca o veghe și se trezi transpirat și neliniștit, fără să-nțealegă în primul moment unde se află; ridicându-se, începu să distingă mișcările confuze din exterior, umbre alunecând printre mașini, îndreptându-se spre marginea autostrăzii; ghici motivele și mai târziu ieși și el din mașină, fără zgomot, ducându-se să se ușureze la marginea șoselei; nu erau tufișuri, nici copaci, numai câmpul negru ca un zid abstract, decupând, sub un cer fără stele, banda albă a asfaltului cu vehicule în nemișcare. Aproape că se izbi de țăranul din Ariane, care bâigui o frază ininteligibilă; mirosul de benzină, persistent pe autostrada supraîncălzită, se adăuga acum celui instalat prin prezența omului, iar inginerul se întoarse cât putu de repede la mașină. Fata din Dauphine dormea cu capul pe volan, părul acoperindu-i ochii; înainte de a se urca în automobilul 404, inginerul se amuză privindu-i umbra profilului, ghicindu-i unduirea buzelor și respirația